juhataja, kelle juhtimisel töötasid tema poolt enesele abiks kutsutud hooldajad. Kogu hoolekande juhtimine seisis hoolekande-nõukogu (Armenrat) käes, kes koostus 4 linnavolinikust ja 20 linnavolikogu poolt nimetatud liikmest. Tegevus selle korralduse järele algas 15. IX. 1918. a. Uus korraldus suurendas linna hoolekandekohuseid õige tunduvalt. Ühtlasi oli hoolekande asjas suur muutus sündinud: kogukondlik hoolekanne laiendati kõigi linnaelanikkude peale.

Okupatsiooni lõppemise järel sama aasta novembris jätkas eesti linnavalitsus hoolekande-tegevust samas ulatuses, kuid okupatsiooniaegne vaesteamet nimetati hoolekande-osakonnaks ning „vaeste-nõukogu" asemele valis volikogu nõuandva ja hoolekande-tegevuse järele valvava 6-liikmelise hoolekande-komisjoni, mille juhatajaks sai hoolekande-osakonda juhtiv linnanõunik.

1919. a. linnavolikogu poolt vastuvõetud hoolekande-määrustega tehakse senises hoolekande-korralduses järgmised muutused: Senise 15 piirkonna juhataja ja nende poolt kutsutavate hooldajate asemele seatakse 60 hooldajat, kes linnavolikogu poolt viimase kestuseaja peale valitakse. Senini oli abisoovijaile toetuse määramine piirkonna juhataja ja temale alluvate hooldajate käes, uue korralduse järele läks see aga hoolekande-osakonna ja komisjoni kätte. Kõik abisoovijad seati palgalise kontrolöri ülevaatuse alla, kusjuures tema poolt kogutud põhjalikkude igakülgsete andmete põhjal abiandmist otsustati, ja alles selle järel, kui abisoovija lahtisele hooldusele vastu oli võetud, läks ta hooldaja järelevalvele.

Hoolekande teostamine. Et Eesti riigis kodanikkude elukoha järele makstav tulumaks sisse seati, kaotasid linnade maksukogukonnad juba enne seisuste kaotamise seaduse avaldamist oma tähtsuse. Sellepärast oli täiesti loomulik, et hoolekanne kodanikkude eest korraldati elukoha järele. Hoolekande teostamisel sünnitas raskusi Eesti riigi algusaastail välismaalaste ja abitarvitavas olekus teistest kogukondadest sisserännanud isikute hoolekande küsimus. Nüüd on need küsimused lahendatud 1925. a. avaldatud hoolekandeseadusega.

Kõigi linna kanda olevate hoolekande-kohustuste teostamise on linnavolikogu hoolekande-osakonna peale pannud, mille jaoks vastavad krediidid linna eelarvesse on üles võetud. Hoolekande-osakonna tegevuse juhtimine on ühe linnanõuniku ülesandeks. Asjaajamiseks on osakonnal kantselei, kus 1925. a. olid töötamas 8 ametnikku. Peale selle on täie tööjõuga hoolekande-osakonna teenistuses tervishoiu-osakonnale alluv vaestearst. Osakonna ülesandeisse ja korraldusse kuuluvad: 1) puudustkannatavate linnaelanikkude aineline toetamine ja nende ravitsemine (haigemajaline ja ambulatoorne ravitsus, rohud jne.), 2) vanadekodude korraldamine ja ülalpidamine, 3) lastekaitse, lastekodud ja päevakodud, 4) kehvemaile elanikele juriidilise abi võimaldamine (linna õigusteadusliku büroo kaudu). Peale kogukondlikkude hoolekande-kohustuste on hoolekande-osakonnal täita vastavate seaduste põhjal linnale pealepandud mitmesuguste riikliku toetuse saajate ja pensionäride toetuste otsustamine, nende tulundusliku ja perekondliku seisukorra kontrollimine, tõestamine ning järelevalve ja pensionide väljamaksmine riigisummadest.

Üldine lahtine hoolekanne. 1924. a. oli kogukondlikul lahtisel hoolekandel keskmiselt 989 isikut, neist 230 meesterahvast ja 759 naisterahvast. Kui võtta sama aasta lõpparvud, siis oli hoolealuseid

Tartu, lk. 596